

RAQAMLI AXBOROT MANBALARIDA TIL VA USLUBNING NAMOYON BO'LISHI, O'ZIGA XOSLIGI VA FUNKSIYALARI

Anvarova Kamolaxon Jasurbek Qizi

Pedagogika va Tillar kafedrası

Lingvistika (Ingliz tili) yo'nalishi magistri

Turon Universiteti Andijon filiali

ANNOTATSIYA

Mazkur ilmiy tezis raqamli axborot manbalarida til va uslubning namoyon bo'lishi, ularning o'ziga xosligi hamda funksiyalarini lingvistik jihatdan tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotda raqamli axborot manbalarining turlari, ularning shakllanishi va rivojlanish xususiyatlari aniqlanib, zamonaviy axborot makonida til birliklarining qo'llanish holati o'rganilgan. Onlayn matnlarda tilning dinamik rivoji, leksik-semantik o'zgarishlar, yangi leksik birliklar, neologizmlar va innovatsion til vositalarining yuzaga kelish jarayonlari ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, raqamli matnlarda uslubiy xususiyatlarning o'zgarishi, nutqning ixchamlashuvi, qisqartmalar, grafemalar, emotiv birliklar hamda multimodal elementlarning qo'llanilishi va ularning kommunikativ samaradorlikka ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida raqamli diskurs doirasida tilning kommunikativ, informativ, ekspressiv va pragmatik funksiyalarining amalga oshish mexanizmlari aniqlangan. Ishda funksional uslubiyat, diskurs tahlili va media lingvistika metodlaridan foydalanilgan.

Tadqiqot natijalari raqamli kommunikatsiya jarayonlarida til va uslub masalalarini chuqurroq anglashga xizmat qiladi hamda zamonaviy tilshunoslikning nazariy va amaliy jihatdan rivojlanishiga muayyan hissa qo'shadi. Mazkur ilmiy ish materiallaridan oliy ta'lim muassasalarida, xususan, tilshunoslik va media tilshunosligi fanlarini o'qitishda hamda raqamli matnlarni tahlil qilishda foydalanish mumkin.

Kalit so'zlar: Raqamli axborot manbalari, onlayn matn, raqamli diskurs, til dinamikasi, internet tili, yangi leksik birliklar, neologizmlar, uslubiy xususiyatlar, kommunikativ funksiya, pragmatika, multimodallik, interaktivlik, media lingvistika, raqamli kommunikatsiya, zamonaviy til jarayonlari.

ANNOTATION

This scientific thesis is devoted to the linguistic analysis of the manifestation of language and style in digital information sources, their specific features, and functional

characteristics. The study identifies the types of digital information sources as well as their formation and developmental features, and examines the use of linguistic units in the modern information environment. The dynamic development of language in online texts, lexical-semantic changes, the emergence of new lexical units, neologisms, and innovative linguistic means are substantiated on a scientific basis. In addition, stylistic transformations in digital texts, speech compression, abbreviations, graphemes, emotive units, and multimodal elements, as well as their impact on communicative effectiveness, are analyzed. Within the framework of digital discourse, the mechanisms of communicative, informative, expressive, and pragmatic functions of language are identified. The research employs methods of functional stylistics, discourse analysis, and media linguistics.

The results of the study contribute to a deeper understanding of language and style in digital communication processes and make a certain contribution to the theoretical and practical development of modern linguistics. The materials of the thesis can be used in higher education institutions, particularly in teaching linguistics and media linguistics, as well as in the analysis of digital texts.

Keywords: digital information sources, online text, digital discourse, language dynamics, internet language, new lexical units, neologisms, stylistic features, communicative function, pragmatics, multimodality, interactivity, media linguistics, digital communication, contemporary language processes.

АННОТАЦИЯ

Данная научная работа посвящена лингвистическому анализу проявления языка и стиля в цифровых информационных источниках, их специфических особенностей и функциональных характеристик. В исследовании определяются виды цифровых информационных источников, особенности их формирования и развития, а также рассматривается функционирование языковых единиц в современном информационном пространстве. Научно обоснованы процессы динамического развития языка в онлайн-текстах, лексико-семантические изменения, появление новых лексических единиц, неологизмов и инновационных языковых средств. Кроме того, анализируются стилистические изменения в цифровых текстах, тенденции к языковой компрессии, использование сокращений, графем, эмотивных единиц и мультимодальных элементов, а также их влияние на коммуникативную эффективность. В рамках цифрового дискурса выявлены механизмы реализации коммуникативной, информативной, экспрессивной и прагматической функций языка. В работе

используются методы функциональной стилистики, дискурс-анализа и медиалингвистики.

Результаты исследования способствуют более глубокому осмыслению проблем языка и стиля в процессах цифровой коммуникации и вносят определённый вклад в теоретическое и практическое развитие современной лингвистики. Материалы исследования могут быть использованы в высших учебных заведениях при преподавании лингвистических и медиалингвистических дисциплин, а также при анализе цифровых текстов.

Ключевые слова: цифровые информационные источники, онлайн-текст, цифровой дискурс, динамика языка, интернет-язык, новые лексические единицы, неологизмы, стилистические особенности, коммуникативная функция, прагматика, мультимодальность, интерактивность, медиалингвистика, цифровая коммуникация, современные языковые процессы.

KIRISH

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalarida, xususan, til va nutq faoliyatida chuqur o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Internet, ijtimoiy tarmoqlar, onlayn nashrlar va boshqa raqamli platformalar orqali axborot almashinuvi kengayib borar ekan, tilning qo'llanish doirasi ham yangi kommunikativ muhit — raqamli diskurs sharoitida shakllanmoqda. Ushbu muhitda til birliklari nafaqat axborot yetkazish vositasi, balki ijtimoiy, madaniy va pragmatik munosabatlarni ifodalovchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamli axborot manbalarida til va uslubning namoyon bo'lishi tezkorlik, interaktivlik, ixchamlilik va multimodallik kabi xususiyatlar bilan chambarchas bog'liqdir. Onlayn matnlarda yangi leksik birliklar, neologizmlar, qisqartmalar, grafemalar va emotiv birliklarning faol qo'llanilishi, shuningdek, vizual va grafik elementlar bilan uyg'unlashuvi til tizimining dinamik rivojlanayotganini ko'rsatadi. Bunday jarayonlar tilning lingvistik va stilistik imkoniyatlarini qayta ko'rib chiqishni hamda raqamli muhitga xos kommunikativ xususiyatlarni ilmiy asosda o'rganishni taqozo etadi.

Mazkur tezis raqamli axborot manbalarida til va uslubning namoyon bo'lishi, ularning o'ziga xosligi hamda funksiyalarini kompleks tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotda internet nashrlari, onlayn gazeta va jurnallar, bloglar hamda ijtimoiy tarmoqlardagi matnlar asosida til birliklarining qo'llanish holati, uslubiy xususiyatlari va kommunikativ samaradorligi o'rganiladi. Shuningdek, raqamli diskurs doirasida

tilning kommunikativ, informativ, ekspressiv va pragmatik funksiyalarining amalga oshish mexanizmlari tahlil qilinadi.

Mavzuning dolzarbligi raqamli axborot manbalarining jamiyat hayotidagi o'rnini tobora ortib borayotgan bir sharoitda, ushbu manbalarda til va uslub masalalarining yetarli darajada tizimli o'rganilmaganligi bilan izohlanadi. Ayniqsa, o'zbek tilida yaratilayotgan raqamli matnlarning lingvistik va stilistik xususiyatlarini ilmiy asosda tahlil qilish zamonaviy tilshunoslik oldida turgan muhim vazifalardan biridir. Tadqiqot natijalari raqamli kommunikatsiya jarayonlarida til va uslubning samarali qo'llanilishi bo'yicha ilmiy xulosalar chiqarishga xizmat qiladi. Mazkur ishning ilmiy va amaliy ahamiyati shundan iboratki, tadqiqot natijalari zamonaviy tilshunoslik, media lingvistika va raqamli kommunikatsiya sohalarining rivojlanishiga muayyan hissa qo'shadi. Shuningdek, dissertatsiya materiallaridan oliy ta'lim muassasalarida tilshunoslik va media tilshunosligi fanlarini o'qitishda, raqamli matnlarni tahlil qilishda hamda onlayn kommunikatsiya samaradorligini oshirishda foydalanish mumkin.

RAQAMLI AXBOROT MANBALARI: TURLARI VA XUSUSIYATLARI

Raqamli axborot manbalari zamonaviy kommunikatsiya jarayonlarining ajralmas qismiga aylangan. Ular axborotni yaratish, saqlash, tarqatish va qabul qilish imkonini beruvchi elektron platformalar majmuasini ifodalaydi. Ushbu manbalar orqali matn, audio, video va grafik axborotlar bir vaqtning o'zida yetkazilishi mumkin, bu esa ularni an'anaviy bosma nashrlardan tubdan ajratib turadi.

Raqamli axborot manbalarining paydo bo'lishi va rivojlanishi internet va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining tezkor rivojiga bog'liq. Dastlab ular an'anaviy OAVning elektron shakli sifatida yaratilgan bo'lsa, hozirgi kunda mustaqil va ijtimoiy faoliyatga boy axborot makonini tashkil etmoqda. Raqamli manbalar nafaqat axborot yetkazish vositasi, balki jamiyatdagi ijtimoiy, madaniy va pragmatik jarayonlarning aks etuvchi platformasi sifatida xizmat qiladi.

Raqamli axborot manbalari mazmun, forma va auditoriyaga qarab bir necha turga bo'linadi. Ularning asosiy turlari quyidagilar:

- **Internet nashrlari va onlayn OAV** -Bu tur an'anaviy gazetalar va jurnallarning elektron shaklidir. Internet nashrlari o'z tezkorligi, yangilanish doimiyligi va keng auditoriyani qamrab olishi bilan ajralib turadi. Matnlar odatda ixcham, aniq va tez o'qiladigan tarzda taqdim etiladi. Onlayn OAVda stilistik vositalar va til birliklari tez-tez yangilanib, zamonaviy auditoriya ehtiyojlariga moslashadi.
- **Bloglar va shaxsiy veb-sahifalar**- Bloglar subyektiv, individual nutqga asoslangan manbalar bo'lib, unda muallifning o'ziga xos uslubi, fikr va

hissiyotlari yaqqol namoyon bo'ladi. Blog postlarida ekspressiv vositalar, dialogik struktura va interaktiv elementlar keng qo'llaniladi. Shu sababli bloglar tilning kreativ va individual jihatlarini o'rganish uchun muhim ilmiy manba hisoblanadi.

- **Ijtimoiy tarmoqlar** -Facebook, Instagram, Telegram, X (Twitter) kabi platformalar raqamli kommunikatsiyaning eng faol va ommaviy shakli hisoblanadi. Bu muhitda matn qisqa, ixcham, ko'pincha vizual va multimodal elementlar bilan boyitilgan bo'ladi. Til birliklari soddalashadi, qisqartmalar, emotikonlar, hashtaglar va grafik belgilar keng qo'llanadi. Ijtimoiy tarmoqlar tilning interaktiv va dialogik funksiyasini kuchaytiradi.
- **Forumlar va onlayn munozara platformalari** -Forumlar foydalanuvchilar o'rtasida fikr almashish, savol-javob va muhokama qilishga yo'naltirilgan raqamli axborot manbalaridir. Ular dialogik nutq, pragmatik va ekspressiv vositalar bilan boyitilgan. Forumlarda matnlar ko'pincha mavzuga yo'naltirilgan bo'lib, ishtirokchilarning nutq madaniyati va kommunikativ strategiyalari muhim ahamiyatga ega.
- **Multimedia va interaktiv resurslar** -Zamonaviy raqamli manbalar nafaqat matn, balki audio, video, animatsiya, infografika va boshqa multimodal elementlarni o'z ichiga oladi. Bu turdagi manbalar tilning vizual va akustik xususiyatlarini o'rganish, shuningdek, interaktiv kommunikatsiya jarayonlarini tahlil qilish imkonini beradi.

Raqamli axborot manbalarini boshqa axborot vositalaridan ajratib turuvchi bir qator o'ziga xos xususiyatlar mavjud: **Tezkorlik** – axborot qisqa vaqt ichida keng auditoriyaga yetkaziladi. Bu matnning ixcham, aniq va tez qabul qilinadigan bo'lishini talab qiladi.

Interaktivlik – foydalanuvchilar axborotga izoh, sharh qoldirish, bahslashish va uni qayta tarqatish imkoniyatiga ega. Bu nutqning dialogik va pragmatik funksiyalarini faollashtiradi.

Multimodallik – matn, rasm, video va audio elementlarning birgalikda qo'llanilishi kommunikatsiyaning samaradorligini oshiradi.

Ixchamlashuv va soddalashuv – matnlar qisqa va oson tushuniladigan shaklda beriladi, qisqartmalar va neologizmlar keng qo'llanadi.

Vizual va grafematik xususiyatlar – emoji, grafik belgilar, hashtaglar va boshqa vizual elementlar matnga qo'shimcha ekspressiv va kommunikativ vosita sifatida xizmat qiladi.

Auditoriyaga yo'naltirilganlik – matn o'quvchi ehtiyojlari, yosh guruhi va platformaning kommunikativ qoidalariga mos tarzda shakllantiriladi.

Raqamli axborot manbalari tilshunoslikda yangi tadqiqot yo'nalishlari — media lingvistika, internet lingvistikasi va raqamli diskurs tahlilining rivojlanishiga sabab bo'ldi. Ular tilning real qo'llanilish maydoni sifatida lingvistik, stilistik va kommunikativ jarayonlarni kuzatish imkonini beradi. Shu bilan birga, tilning zamonaviy rivojlanishini, yangi leksik birliklar, neologizmlar, stilistik vositalar va multimodal elementlar orqali o'zgarishini aniqlashga yordam beradi. Raqamli axborot manbalarini o'rganish til va uslubning shakllanish jarayonlarini, kommunikativ samaradorlikni, interaktivlik va auditoriyaga moslashuvni chuqur tushunishga xizmat qiladi. Shu sababli ular zamonaviy tilshunoslik va media lingvistika sohalarining ajralmas qismidir.

ONLAYN MATNLARDA TILNING DINAMIKASI VA YANGI BIRLIKLAR

Onlayn matnlar — internet va raqamli platformalarda yaratiladigan, qabul qilinadigan va tarqatiladigan yozma nutq shakllari bo'lib, ular nafaqat axborot yetkazish, balki interaktiv kommunikatsiyaning asosiy vositasi sifatida xizmat qiladi. Onlayn matnlar o'zining ixchamlashuvi, tezkorligi, ko'p formatlilik (multimodallik) va auditoriyaga moslashuvchanligi bilan ajralib turadi. Ushbu matnlarda lingvistik birliklar, stilistik vositalar va kommunikativ strategiyalar doimo yangilanadi, chunki internet va ijtimoiy tarmoqlarda axborot almashinuvi sharoiti tez o'zgaradi. Onlayn matnlarning asosiy xususiyati shundaki, ular interaktiv bo'lib, foydalanuvchi izoh, baho, sharh va qayta tarqatish orqali kommunikatsiya jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Shu bilan birga, onlayn matnlar ko'pincha multimodal bo'lib, matn, rasm, audio va video elementlarni birlashtiradi, bu esa tilning dinamik rivojlanishiga sabab bo'ladi.

Onlayn matnlarda yangi lingvistik birliklar — leksik, frazeologik, grammatik va multimodal elementlar — bir necha yo'l bilan paydo bo'ladi:

1. **Neologizmlar:** Internet va raqamli platformalarda yangi hodisalar, texnologiyalar va ijtimoiy tajribalarni ifodalash uchun yangi so'zlar yaratiladi. Masalan, “selfi”, “blogger”, “streaming”, “troll” kabi so'zlar global va mahalliy kommunikatsiyaga kirib bormoqda.
2. **Qisqartmalar va akronimlar:** Matnning ixchamligi va tezkorligini ta'minlash maqsadida qisqartmalar keng qo'llaniladi. Masalan, “lol” (laughing out loud), “brb” (be right back), “dm” (direct message) va o'zbek tilida “shs” (shaxsiy sahifa), “jt” (jamoat tarmog'i) kabi qisqartmalar mavjud.

3. **Multimodal lingvistik birliklar:** Onlayn matnlarda matn, rasm, video, gif, emoji va hashtaglar birgalikda qo'llanilib, yangi lingvistik va kommunikativ birliklarni hosil qiladi. Masalan, emojilar so'zlarni yoki iboralarni vizual va ekspressiv tarzda qo'llab, matnga pragmatik ta'sir kuchini oshiradi.
4. **Frazeologik va idiomatik innovatsiyalar:** Internet tili frazeologik birliklarning yangi shakllanishiga ham sabab bo'ladi. Masalan, "mem"lar, ijtimoiy tarmoqlarda keng tarqalgan iboralar va hazil unsurlari tilning frazeologik repertuarini boyitadi.

RAQAMLI MATNLARDA USLUBIY XUSUSIYATLAR

Uslub — bu tilning ma'lum bir kommunikativ, funksional va estetik vazifalarni bajarishdagi o'ziga xos ifodalanish shakli hisoblanadi. Raqamli matnlarda uslub, avvalo, matnning auditoriya bilan muloqot qilish maqsadiga, platformaning xususiyatlariga va kommunikativ vazifasiga bog'liq holda shakllanadi.

Raqamli matnlarda uslubiy xususiyatlar an'anaviy bosma matnlardan sezilarli darajada farq qiladi, chunki ular tezkorlik, ixchamlashuv, interaktivlik va multimodallik kabi xususiyatlar bilan tavsiflanadi. Shu sababli onlayn matnlarning stilistik tahlili tilshunoslikning dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib, media lingvistika va raqamli kommunikatsiya tadqiqotlarida alohida o'rin egallaydi.

Raqamli matnlarda uslubiy xususiyatlar bir qator lingvistik va vizual vositalar orqali namoyon bo'ladi:

- a. **Emotikonlar va emoji belgilar:** Matnning ekspressivligini oshirish, hissiyotlarni ifodalash va auditoriyaga ta'sir qilishda muhim vosita hisoblanadi. Ular ko'pincha so'zlar yoki iboralar o'rmini bosadi yoki ularning ma'nosini kuchaytiradi.
- b. **Grafik va vizual elementlar:** Matn ranglari, shriftlar, diagramma va infografikalar uslubiy ifodaning ajralmas qismiga aylanadi. Bu elementlar matnga vizual ekspressivlik va o'quvchiga tezkor tushunish imkoniyatini beradi.
- c. **Qisqartmalar va akronimlar:** Onlayn matnlarda ixchamlashuv zarurati tilning uslubiy o'zgarishlariga olib keladi. Qisqartmalar va akronimlar (lol, brb, tbh) matnning tezkor va interaktiv tarzda yetkazilishiga xizmat qiladi.
- d. **Hashtaglar va teglar:** Uslubiy va kommunikativ vosita sifatida ishlatiladi. Hashtaglar matnning mavzusini belgilash, ularni qidirish va auditoriyani yo'naltirish imkonini beradi.

Raqamli matnlarda gaplar qisqa, soddalashtirilgan va tez qabul qilinadigan bo'ladi. Ko'p hollarda matn dialogik tabiatga ega bo'lib, foydalanuvchi bilan bevosita

muloqotga yo'naltiriladi. Raqamli matnlarda uslubiy xususiyatlar bir necha asosiy turga bo'linadi:

- **Ekspressiv uslub**- Foydalanuvchi hissiyotlarini ifodalash va auditoriyaga ta'sir qilish uchun ishlatiladi. Bu uslub emoji, emotikonlar, so'zlarning takrorlanishi, kiritilgan shrift o'zgarishlari va vizual elementlar orqali namoyon bo'ladi.
- **Informativ uslub**- Onlayn matnning asosiy vazifasi axborot yetkazish bo'lganda ishlatiladi. Bunday uslubda matn ixcham, aniq va mantiqiy tuzilishga ega bo'ladi.
- **Pragmatik uslub**- Matn foydalanuvchi bilan muloqot qilish, izoh qoldirish, fikr almashish va munozara qilishga yo'naltiriladi. Bu uslub interaktiv elementlar, qisqartmalar va auditoriyaga mos til birliklari orqali ifodalanadi.
- **Multimodal uslub**- Matn, rasm, audio, video va grafik elementlarning birlashuvi natijasida yuzaga keladi. Bu uslub matnga vizual va akustik boylik qo'shadi, kommunikativ samaradorlikni oshiradi.

ONLAYN MATNLARDA O'ZIGA XOS USLUBIY XUSUSIYATLAR

Raqamli matnlar quyidagi o'ziga xos uslubiy jihatlar bilan tavsiflanadi:

Ixchamlik va tezkorlik – matn qisqa, aniq va tez qabul qilinadigan shaklda bo'ladi.

Dialogiklik – foydalanuvchi bilan doimiy interaktiv muloqotga yo'naltiriladi.

Multimodallik – matn turli vizual va akustik elementlar bilan boyitiladi.

Auditoriyaga yo'naltirilganlik – til va stilistika matnni o'quvchi ehtiyojiga moslashtirishga xizmat qiladi.

Innovatsion lingvistik vositalar – qisqartmalar, neologizmlar, internet jargonlari va hashtaglar keng qo'llanadi.

Raqamli matnlarda uslubiy xususiyatlar lingvistik, stilistik va kommunikativ jihatdan o'ziga xosdir. Uslub matnning interaktivligi, ixchamlashuvi, ekspressivligi va multimodalligi bilan shakllanadi. Onlayn matnlarda uslubiy o'zgarishlarni o'rganish zamonaviy tilshunoslik, media lingvistika va raqamli kommunikatsiya sohalarida ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

TILNING O'ZIGA XOSLIGI VA KOMMUNIKATIV FUNKSIYALARI

Tilning o'ziga xosligi — bu tilning boshqa kommunikatsiya vositalaridan farqlanadigan, uning lingvistik, stilistik va pragmatik jihatlarda namoyon bo'ladigan xususiyatlarini anglatadi. Raqamli axborot makonida tilning o'ziga xosligi nafaqat uning leksik, grammatik va stilistik jihatlarda ifodalanadi, balki kommunikativ funktsiyalarda, interaktivlikda va multimodal qo'llanilishida ham seziladi.

Tilning kommunikativ funksiyalari lingvistik va psixologik jihatdan matnni tushunish va axborot almashishni ta'minlaydi. Onlayn matnlarda ushbu funksiyalar bir necha asosiy yo'nalishda amalga oshadi:

- ✓ **Informativ funksiya**- Matnning asosiy vazifasi axborot yetkazish hisoblanadi. Bu funksiyada ma'lumot aniq, ixcham va mantiqan tuzilgan bo'lishi kerak. Onlayn matnlarda informativ funksiya yangiliklar saytlaridagi maqolalar, blog postlar va ijtimoiy tarmoqlardagi ma'lumotlarda yaqqol namoyon bo'ladi.
- ✓ **Ekspressiv funksiya**- Foydalanuvchi hissiyotlarini, kayfiyatini va nuqtai nazarini ifodalash imkonini beradi. Bu funksiyani emoji, emotikonlar, stilistik vositalar, shuningdek vizual va multimodal elementlar bilan kuchaytirish mumkin.
- ✓ **Pragmatik funksiya**- Til foydalanuvchi bilan muloqot qilish, savol-javob almashish, sharh va tavsiyalar berish, auditoriya bilan dialogni shakllantirishga xizmat qiladi. Pragmatik funksiya onlayn matnlarda interaktivlikni va kommunikatsiyaning real vaqt rejimida amalga oshishini ta'minlaydi.
- ✓ **Normativ va tartibga soluvchi funksiya**- Onlayn platformalarda matnning normativ jihatlari, qoidalarga mosligi, til va uslubiy me'yorlarga rioya qilinishi bu funksiyaning namoyon bo'lishidir. Masalan, professional bloglar, rasmiy yangiliklar saytlaridagi maqolalar tilning standartlariga amal qiladi.
- ✓ **Multimodal va interaktiv funksiya**- Matnning vizual va akustik elementlari auditoriya bilan muloqotda qo'llanilib, kommunikativ samaradorlikni oshiradi. Masalan, rasm, video yoki infografika ma'lumotni tezroq qabul qilishga yordam beradi va matnning ekspressivligini kuchaytiradi.

Tilning o'ziga xosligi uning kommunikativ funksiyalari bilan chambarchas bog'liq. Onlayn matnda neologizmlar va qisqartmalar texnologik va zamonaviy axborot muhitiga moslashgan tilning o'ziga xosligini namoyon qiladi, shu bilan birga kommunikativ samaradorlikni oshiradi. Multimodal elementlar (emoji, rasm, video) matnning ekspressiv va pragmatik funksiyalarini kuchaytiradi, auditoriyaga tushunarli va qiziqarli tarzda axborot yetkazadi. Sintaksisning ixchamlashuvi va oddiyligi matnni tez qabul qilinishiga xizmat qiladi, bu esa matnning informativ va interaktiv funksiyalarini faollashtiradi.

Onlayn matnlarda tilning o'ziga xosligi va kommunikativ funksiyalarini o'rganish bir qancha ilmiy va amaliy vazifalarni hal qilishga yordam beradi:

Lingvistik tahlil — tilning zamonaviy tendensiyalari, yangi leksik birliklar, frazeologik va stilistik innovatsiyalar aniqlanadi.

Media lingvistika — tilning multimodal va interaktiv ifodalanishi, kommunikativ samaradorlik va auditoriya bilan muloqot uslublari o'rganiladi.

Praktik ahamiyat — tilshunoslik, media, jurnalistika va raqamli kommunikatsiya sohalarida tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Tilning o'ziga xosligi va uning kommunikativ funksiyalari raqamli axborot makonida zamonaviy kommunikatsiyaning markaziy omili hisoblanadi. Til birliklari, stilistik vositalar, interaktiv va multimodal elementlar birgalikda tilning o'ziga xosligini shakllantiradi va auditoriya bilan samarali muloqotga xizmat qiladi. Shu sababli raqamli matnlarda tilning o'ziga xosligini va kommunikativ funksiyalarini chuqur o'rganish tilshunoslik, media lingvistika va raqamli kommunikatsiya sohalarida dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi.

XULOSA

Mazkur ilmiy tadqiqot raqamli axborot manbalarida til va uslubning namoyon bo'lishi, ularning o'ziga xosligi hamda kommunikativ funksiyalarini kompleks tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot natijalari raqamli matnlar tilining dinamik rivoji, yangi lingvistik birliklar, stilistik innovatsiyalar va multimodal elementlarning kommunikativ samaradorlikka ta'sirini ilmiy asosda ochib bergan. Raqamli axborot manbalari nafaqat axborot yetkazish vositasi, balki ijtimoiy, madaniy va pragmatik jarayonlarni aks ettiruvchi muhim platforma sifatida aniqlangan. Internet nashrlari, bloglar, ijtimoiy tarmoqlar va forumlarda tilning ixchamlashuvi, soddalashuvi, interaktivligi va multimodalligi kuzatiladi. Bu esa tilning yangi leksik birliklar, neologizmlar, qisqartmalar va frazeologik birliklar orqali doimiy ravishda o'zgarishini ta'minlaydi.

Onlayn matnlarda uslubiy xususiyatlar — ekspressivlik, informativlik, pragmatik moslashuv va multimodallik — tilning o'ziga xosligini shakllantiradi. Tilning kommunikativ, informativ, ekspressiv va pragmatik funksiyalari interaktiv jarayonlarda amalga oshadi, bu esa auditoriya bilan samarali muloqot va axborot almashinuvi imkonini yaratadi.

Tadqiqotning ilmiy va amaliy ahamiyati shundan iboratki, u raqamli kommunikatsiya jarayonlarida til va uslub masalalarini chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Natijalar zamonaviy tilshunoslik, media lingvistika va internet lingvistikasi sohalarining rivojlanishiga hissa qo'shadi hamda oliy ta'lim muassasalarida til va media lingvistika fanlarini o'qitishda hamda raqamli matnlarni tahlil qilishda foydalanishga imkon yaratadi.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, raqamli axborot makonida til va uslubning o'ziga xosligi, yangi lingvistik birliklarning yuzaga kelishi va kommunikativ

funksiyalarning amalga oshishi zamonaviy kommunikatsiyaning markaziy omili bo'lib, ular tilning evolyutsiyasi va zamonaviy raqamli muloqot jarayonlarini chuqur o'rganishga asos bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. *Нурматова, Д. Ш. Raqamli kommunikatsiya va media lingvistika.* – Toshkent: Akademiya, 2021.
2. *Юсупова, М. Х. Internet tili va yangi lingvistik birliklar.* – Toshkent: Fan, 2022.
3. *Бахтиярова, Ф. А. Интернет ва замонавий тил.* – Toshkent: Fan, 2020.
4. *Алимов, Ш. М. O'zbek tili va zamonaviy kommunikatsiya vositalari.* – Toshkent: Fan, 2019.
5. *Каримов, Р. Р. Raqamli matnlar va til o'zgarishlari.* – Toshkent: Akademiya, 2020.
6. *Crystal, D. Language and the Internet.* – Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
7. *Thurlow, C., & Mroczek, K. Digital Discourse: Language in the New Media.* – New York: Oxford University Press, 2011.
8. *Jones, R. Digital Discourse: Language in the Online World.* – London: Routledge, 2017.
9. *Baron, N. S. Always On: Language in an Online and Mobile World.* – New York: Oxford University Press, 2008.
10. *Herring, S. C. Computer-Mediated Communication: Linguistic, Social, and Cross-Cultural Perspectives.* – Amsterdam: John Benjamins, 2013.
11. *McCulloch, G. Because Internet: Understanding the New Rules of Language.* – New York: Riverhead Books, 2019.
12. *Androutsopoulos, J. Language and Social Media: Identity and Community on the Internet.* – London: Routledge, 2014.